

Innspill til nasjonal helse- og samhandlingsplan

Dato: 10.04.2024

LO takker for muligheten til å gi innspill til Stortingets behandling av nasjonal helse- og samhandlingsplan. LO organiserer ansatte innen alle yrkesgrupper i helsetjenesten og representerer dermed et mangfold av profesjoner og ansatte med ulik kulturell bakgrunn.

Innledningsvis ønsker vi å gi vår støtte til retningen som planen peker ut for helsetjenestene våre de nærmeste årene. Satsingen på vår felles helsetjeneste, fagarbeiderne og endringer tuftet på partsarbeid og større tillit til den enkelte medarbeider er riktige og viktige tiltak. En intensivering av arbeidet med heltidskultur, oppgavedeling, arbeidsmiljø og arbeidsvilkår vil etter vår mening bidra til målsettingen om at vår felles helsetjeneste skal være førstevalget for fagfolkene. Videre signaliseres det endringer i finansieringen av sykehusene som vi støtter. Vi mener også at mange av tiltakene for en mer sømløs helsetjeneste mellom kommuner og sykehus virker riktige.

LO er glade for at regjeringen legger opp til en satsing på fagarbeideren. Skal vi lykkes med å bemanne framtidens helsevesen er det viktig at vi satser på alle som jobber der, og fagarbeidersjiktet har en nøkkelrolle. Noen av forslagene er imidlertid av en svært overordnet karakter. Det henvises også til en rekke tiltak som allerede er i gang. Det er derfor et behov for å konkretisere hva satsinga på fagarbeiderne skal bestå i ytterligere og tidsperspektivet for dette. LO og de aktuelle forbundene ser fram til å bli involvert i denne prosessen sånn at vi sammen kan finne de beste løsningene for tjenestene, pasientene og våre medlemmer.

Nasjonal helse- og samhandlingsplan peker i riktig retning omkring digitalisering. Spesielt viktig er vektleggingen av Norsk Helsenetts rolle. E-helsenorge må ut bygges bit for bit, og det er bra at man ikke legger opp til nye gigantprosjekter av typen Akson. Pasientens legemiddelliste og kjernejournal er eksempler på fornuftige, nasjonale satsinger. Når kommunene får hjelp og støtte til å innlemme disse med sine systemer gjennom Helseteknologiordninga kan vi begynne å nærme oss målet om at pasientinformasjon kan flyte trygt og sikkert gjennom hele helsevesenet.

Regjeringen beskriver i stortingsmeldingen tre store utfordringer som vi stiller oss bak. Imidlertid savner vi en grundigere analyse av det vi mener er den fjerde store utfordringen framover; at fellesskapets helsetjeneste er under press. I nord etablerer Aleris sykehus i Bodø og Tromsø. Samtidig sliter Helse Nord med å få tak i fagfolkene til sine offentlige sykehus. Private helseforsikringer har eksplodert og danner et viktig grunnlag for ytterligere vekst av private kommersielle aktører. Bruken av innleie – både i kommuner og sykehus - synes ute av kontroll. Sykehusene betaler mer og mer til private for behandling de selv ikke rekker. De fire siste årene har utgiftene til sykehusene bare for fristbrudd-pasienter mer enn åttedoblet seg!

I Fagforbundets innspill til behandlingen av stortingsmeldingen «En motstandsdyktig helseberedskap – Fra pandemi til krig i Europa» ble det etterlyst en bedre belysning av utfordringer knyttet til internasjonalt samarbeid og da særlig hva som kan ligge i det som på norsk

lyder litt dramatisk: EU sin «helseunion». Det er behov for nøktern drøfting og informasjon om hva det kan innebære av konsekvenser blant annet gjennom utenlandske kommersielle aktører.

Regjeringen fremhever at en god balanse mellom fellesskaps- og private løsninger er helt sentralt for velferdsordninger innen helse og omsorg. Det er vi helt enig i. Denne balansen utfordres imidlertid av kommersielle aktører med grunnlag i markedsreglene i EØS. Det står i meldingen at stat og kommune skal styre og bestemme, men det kommuniseres ikke at det i rettsprosesser pågår flere saker som kan påvirke balansen i gal retning. Disse sakene kan vi gi utfyllende dokumentasjon av. Kommersielle aktører er svært pågående for å fortrenge ideelle aktører, blant annet gjennom å skape usikkerhet om lovligheten av å reservere kontrakter for ideelle aktører. Dette er helt i strid med et uttalt politisk mål om at det primært er ideelle aktører som skal bidra til mangfold og en god balanse mellom private og fellesskapsløsninger. Selv Helse Sør-Øst RHF har gitt et bidrag som svekker ideelles posisjon, basert på et høyst diskutabelt rettslig grunnlag, noe Fagforbundets ansatterepresentant i styret påpekte i en protokolltilførsel. Det er viktig at departementet mer aktivt følger opp det klart uttalte målet fra regjeringen om å styrke bruken av handlingsrommet i EØS-avtalen.

Samlet sett mener vi denne utviklingen utgjør en alvorlig trussel mot målet som vi oppfatter at det er tverrpolitisk enighet om: bevaring og styrking av fellesskapets helsetjeneste.

Vi mener nasjonal helse- og samhandlingsplan leverer for svake løsninger når det gjelder styring av sykehusene. Flere utvalg har pekt på svakheter ved dagens organisering og styring av spesialisthelsetjenesten og det har vært pekt på at handlingsrommet innenfor helseforetaksmodellen ikke er tilstrekkelig utnyttet. Tiltakene som presenteres for å sikre en sterkere demokratisk regional og lokal politisk innflytelse er etter vår mening utilstrekkelige. Helsefellesskapene får nå en viktigere funksjon både for disponeringen av det varslede rekrutterings- og samhandlingstilskuddet og ved at Helsefellesskapene skal kunne løfte saker til det nye årlige innspillmøtet. LO vil i den sammenheng peke på at de ansatte er den eneste store aktøren som ikke har en formalisert rolle i Helsefellesskapene, noe vi mener er en betydelig svakhet ved modellen. Videre beklager vi at regjeringen ikke har fulgt opp Sykehusutvalgets anbefaling om å gi representanter for de ansatte i de regionale helseforetakene observatørstatus i de felleseide helseforetakene. Mye av kritikken mot helseforetaksmodellen handler om konsentrasjon av makt – særlig til de regionale helseforetakene. Det er derfor skuffende at regjeringen ikke følger opp sykehusutvalgets forslag til begrensinger i styreverv for direktører, ledere og ansatte.

Sissel M. Skoghaug (Sign.)

1. nestleder, LO

Odd Haldgeir Larsen (Sign.)

nestleder, Fagforbundet